

Андрій Воєвода

кандидат юридичних наук,
прокурор відділу управління нагляду за додержанням законів,
виконанням судових рішень у кримінальному провадженні
та при проведенні оперативно-розшукової діяльності
військової прокуратури об'єднаних сил,
м. Київ, Україна
a_voevoda9@ukr.net

Олексій Александров

начальник управління нагляду за додержанням законів,
виконанням судових рішень у кримінальному провадженні
та при проведенні оперативно-розшукової діяльності
військової прокуратури об'єднаних сил,
м. Київ, Україна
alex_vp08@ukr.net

<https://doi.org/10.34285/visnyknapu2019.02.070>

УДК 344.13

ОСОБЛИВОСТІ ПОЧАТКОВОГО ЕТАПУ РОЗСЛІДУВАННЯ В КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ЗА ФАКТАМИ ЗАГИБЕЛІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ У МІСЦЯХ ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ

Анотація. В умовах сьогодення набули актуальності питання щодо необхідності криміналістичного забезпечення досудового розслідування кримінальних правопорушень, об'єктом яких є життя та здоров'я військовослужбовців, підвищення ефективності процесуального керівництва розслідуванням таких правопорушень, запобігання вчиненню таких злочинів у військовому середовищі. Значущість вказаної проблематики посилюється через перебування великої кількості військових частин (підрозділів) у стані повної бойової готовності та їх участь у бойових діях на сході держави, що передбачає доступ військовослужбовців до зброї, бойових припасів, тривале зберігання зброї при собі за наявності стресових факторів. У таких умовах досудове розслідування кримінальних правопорушень, зокрема за фактами загибелі військовослужбовців, має певні організаційні й тактичні особливості.

Метою статті є визначення особливостей діяльності сторони обвинувачення та формулювання рекомендацій щодо криміналістичного забезпечення початкового етапу досудового розслідування кримінальних правопорушень у кримінальних провадженнях за фактами загибелі військовослужбовців, зокрема в місцях ведення бойових дій.

У статті окреслено проблемні аспекти організації й тактичні особливості проведення першочергових слідчих (розшукових) дій у таких кримінальних

провадженнях, зокрема у місцях ведення бойових дій; наведено слідчі ситуації та негативні фактори, які свідчать про можливі інсценування насильницьких злочинів під нещасні випадки; розглянуто роль прокурора як процесуального керівника досудовим розслідуванням злочинів вказаної категорії на місці події; висвітлено типові прорахунки слідчого і прокурора під час проведення першочергових слідчих дій.

Сформульовано версії у кримінальних провадженнях за фактами загибелі військовослужбовців, якими є: самогубство; насильницьке позбавлення життя (вбивство), у тому числі внаслідок доведення до самогубства; загибель через особисту необережність (необережне поводження зі зброєю, боєприпасами, вибуховими речовинами тощо); загибель через необережне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами інших осіб; загибель, що сталася внаслідок технічних дефектів озброєння, техніки; недбале ставлення військових службових осіб до служби.

Зроблено висновки, що особливості початкового етапу розслідування у кримінальних провадженнях за фактами загибелі військовослужбовців у місцях ведення бойових дій зумовлені сукупністю факторів, які можуть негативно вплинути на перебіг і результати досудового розслідування, що потребує максимально оперативного втручання для виявлення та фіксації ключових обставин події злочину, здійснення стороною обвинувачення додаткових організаційних заходів із забезпечення процесуальної діяльності.

Ключові слова: вбивство; необережне поводження зі зброєю; слідча версія; досудове розслідування; процесуальне керівництво; військовий підрозділ.

Бойові можливості та готовність військових підрозділів прямо залежать від стану військової дисципліни, однією з умов забезпечення якої є ефективна реалізація стороною обвинувачення повноважень кримінального процесуального характеру для захисту встановленого порядку несення військової служби, життя та здоров'я кожного військовослужбовця від кримінальних правопорушень.

В умовах особливого періоду функціонування Збройних Сил України, інших військових формувань, а також виконання громадянами України свого конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України, який діє з моменту оприлюднення Указу Президента України від 17 березня 2014 року № 303/2014 "Про часткову мобілізацію"¹, слід враховувати певні особливості реалізації повноважень з розслідування злочинів. Крім того, у місцях розташування військових підрозділів, які перебувають у стані повної бойової готовності, ведення бойових дій, передислокації, гостро постає проблема забезпечен-

¹ Про часткову мобілізацію: Указ Президента України від 17 березня 2014 року № 303/2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/303/2014>; Лист Верховного Суду від 13 липня 2018 року № 60-1543/0/2-18. URL: <https://docs.dtkr.ua/download/pdf/1077.5629.1> (дата звернення: 15.05.2019).

ня якісного проведення першочергових слідчих дій за фактами загибелі військовослужбовців.

Деякі аспекти досудового розслідування військових злочинів вивчали П. Богущкий, В. Бодаєвський, В.В. Давиденко, В.С. Давиденко, С. Дячук, О. Журавльов, М. Карпенко, В. Пелецький, М. Панов, Г. Рябенко, М. Туркот, М. Хавронюк, С. Харитонов, інші науковці, прокурори та слідчі. Питання кваліфікації та розслідування злочинів проти життя та здоров'я аналізували Л. Брич, І. Загородній, К. Катеринчук, О. Кучинська, Т. Павленко, А. Шульга та інші вчені.

Разом з тим деякі аспекти методики розслідування фактів загибелі військовослужбовців на початковому етапі залишаються недостатньо дослідженими, що зумовлює актуальність цієї публікації.

Метою статті є визначення особливостей діяльності сторони обвинувачення та формулювання рекомендацій щодо криміналістичного забезпечення початкового етапу досудового розслідування кримінальних правопорушень у кримінальних провадженнях за фактами загибелі військовослужбовців, зокрема в місцях ведення бойових дій.

Повідомлення про загибель військовослужбовця військовому прокурору, органу досудового розслідування зазвичай надходить з військової частини, правоохоронних органів, лікувальних закладів.

Зокрема, обов'язок негайно доповідати військовому прокурору про вчинені підлеглими особами злочини, корупційні діяння та надзвичайні події у ст. 67 Статуту внутрішньої служби Збройних Сил України покладено на командирів військових частин². Обов'язок начальника гарнізону інформувати прокурора про виявлення ознак злочину за результатами службових розслідувань надзвичайних подій та правопорушень закріплено в положеннях п. 9 Статуту гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України³. Крім того, відповідно до п. 3 розділу 4 Порядку взаємодії між органами та підрозділами Національної поліції, закладами охорони здоров'я та органами прокуратури України при встановленні факту смерті людини, затвердженого спільним наказом Міністерства внутрішніх справ, Міністерства охорони здоров'я, Генеральної прокуратури України від 29 вересня 2017 року № 807/1193/279⁴, про кожен випадок насильницької смерті представники Національної поліції повинні невідкладно інформувати прокурора.

На місце події насильницької смерті людини (у тому числі самогубства) виїжджає слідчо-оперативна група органів Національної поліції із судово-

² Див.: Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України: Закон України від 24 березня 1999 року № 548-XIV. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/548-14> (дата звернення: 15.05.2019).

³ Див.: Про Статут гарнізонної та вартової служб України: Закон України від 24 березня 1999 року № 550-XIV. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/550-14> (дата звернення: 15.05.2019).

⁴ Див.: Про затвердження Порядку взаємодії між органами та підрозділами Національної поліції, закладами охорони здоров'я та органами прокуратури України при встановленні факту смерті людини: наказ Міністерства внутрішніх справ, Міністерства охорони здоров'я, Генеральної прокуратури України від 29 вересня 2017 року № 807/1193/279. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1299-17> (дата звернення: 15.05.2019).

медичним експертом (або лікарем, якого залучають у разі відсутності можливості своєчасно залучити судово-медичного експерта), іншими необхідними спеціалістами.

У випадках загибелі військовослужбовців внаслідок вчинення військових злочинів, а також за наявності ознак вчинення злочинів проти життя і здоров'я, на території військових формувань правоохоронних органів для відпрацювання версії можливого вчинення злочину військовослужбовцями правоохоронного органу першочергові слідчі дії за правилами підслідності проводяться слідчими Державного бюро розслідувань (ДБР).

Проведення першочергових слідчих (розшукових) дій у місцях дислокації підрозділів військових формувань пов'язане як із організаційними, так і правовими проблемами. Зокрема, проведення слідчих дій в місцях ведення бойових дій ускладнюється через відсутність слідчих органів досудового розслідування – Національної поліції, ДБР, оперативних працівників та експертів статусу військовослужбовців, що повинні виконувати свої службові обов'язки в умовах загрози життю та здоров'ю. Територіальне розміщення управлінь ДБР перешкоджає швидкому прибуттю на місце події слідчих цього органу. Також стаються випадки відмови командування окремих військових підрозділів у допуску представників правоохоронних органів до місць їх дислокації, заборони проводити відео- та фотофіксацію, посилаючись на ведення бойових дій, можливість витоку інформації.

З огляду на викладене на практиці реалізація кримінальних процесуальних повноважень при проведенні першочергових слідчих дій за фактами загибелі військовослужбовців здійснюється шляхом участі військових прокурорів, чий обов'язок – забезпечувати процесуальне керівництво досудовим розслідуванням кримінальних правопорушень, вчинених військовослужбовцями, передбачений у п. 9.2 наказу Генеральної прокуратури України від 29 серпня 2014 року № 12гн “Про особливості діяльності військових прокуратур”⁵.

Науковці зазначають:

В умовах ведення бойових дій, під час підготовки до них або після проведення чергової бойової операції на прокурора покладається обов'язок здійснення не лише певних процесуальних, а й організаційних заходів, оскільки без їх проведення неможливо належним чином виконати дії процесуального характеру⁶.

Прибуття військового прокурора як процесуального керівника на місце події дає змогу налагодити взаємодію із військовими начальниками та кон-

⁵ Див.: Про особливості діяльності військових прокуратур: наказ Генерального прокурора України від 29 серпня 2014 року № 12гн. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&t=rec&id=94102 (дата звернення: 15.05.2019).

⁶ М Туркот, Р Лук'яненко, ‘Особливості процесуального керівництва досудовим розслідуванням в умовах надзвичайних ситуацій та під час проведення антитерористичної операції’ (2015) 3(41) Вісник Національної академії прокуратури України 82–91.

такт із свідками, максимально об'єктивно оцінити слідчу ситуацію, висунути найбільш вірогідні версії настання смерті військовослужбовця, як наслідок – ефективно вирішити питання, пов'язані з організацією досудового розслідування, забезпечити прокурорський нагляд за законністю проведення слідчих (розшукових) дій із самого початку розслідування.

Належній організації та оперативності здійснення досудового розслідування на початковому етапі у кримінальних провадженнях вказаної категорії сприяє визначення груп прокурорів та слідчих, належне матеріально-технічне забезпечення виїзду на місце події, у тому числі криміналістичним спорядженням.

Перелік і послідовність їх проведення залежать від слідчої ситуації, яку розуміють як сукупність об'єктивно наявних та встановлених (актуалізованих) слідчим на певний момент розслідування обставин об'єктивного та суб'єктивного характеру, які є відправною точкою для розробки й реалізації програми розслідування⁷.

У кримінальних провадженнях за фактами загибелі військовослужбовців можливо виділити наступні слідчі ситуації:

- несприятливу, коли сліди прямо вказують на вчинення злочину, але докази його вчинення певною особою відсутні;
- сприятливу, коли на початковому етапі встановлено беззаперечні підстави для підозри певної особи у вчиненні злочину.

Першочерговими слідчими (розшуковими) діями у кримінальних провадженнях за фактами загибелі військовослужбовців в умовах будь-яких слідчих ситуацій є: огляд місця події, допит потерпілих, свідків і підозрюваних, звернення до експертів. За наявності необхідності та підстав проводяться огляди, обшуки, затримання підозрюваних, пред'явлення для впізнання.

Несприятлива слідча ситуація ускладнюється тим, що за умов відсутності достатніх джерел інформації про особу злочинця “обмежуються можливості диференційованих рішень слідчого, які ґрунтуються переважно на узагальненні наявної інформації про подію злочину, його наслідки”⁸. У такій ситуації невідкладно робиться огляд місця події, зокрема ретельно досліджуються особисті речі загиблого, проводяться допити свідків, яким можуть бути відомі обставини, що підлягають доказуванню, призначаються судові експертизи, у тому числі стосовно вилучених з місця події об'єктів, вирішується питання щодо проведення негласних слідчих (розшукових) дій, надаються відповідні доручення оперативним підрозділам, у деяких випадках використовуються можливості спеціалістів-поліграфологів. Отримавши дані, що дають достатні підстави вважати, що в будь-якому місці або у будь-якої особи знаходяться

⁷ Див.: А Воевода, ‘Следственные ситуации начального этапа расследования преступлений о нарушении правил вождения или эксплуатации военных машин’ (2013) 7(259) Закон и жизнь 55–8.

⁸ В Давиденко, *Розслідування насильницьких злочинів, вчинених військовослужбовцями: проблеми тактики та методики: моногр.* (Атіка 2010) 66.

ся предмети і документи, що можуть мати значення для провадження, для їх відшукування й вилучення проводяться обшуки.

Друга ситуація характерна для випадків, коли вдається виявити причетних до злочину осіб. Це можуть бути результати оперативної та слідчої діяльності, заходів із застосування комендантської години, явка із зізнанням підозрюваного. У такій ситуації першочергові слідчі (розшукові), інші процесуальні дії разом із невідкладним оглядом місця події включають затримання та допит підозрюваного, його особистий обшук, проведення слідчих експериментів з його участю, допит очевидців (свідків, потерпілих), за необхідності пред'явлення для впізнання. За результатами цих слідчих (розшукових) дій призначаються експертизи, проводяться інші необхідні дії.

Досудове розслідування у кримінальних провадженнях за фактами настання смерті військовослужбовців у місцях ведення бойових дій має певні особливості організації і тактики проведення цих дій. Такі особливості спричинені передусім наявністю факторів, що можуть негативно вплинути на перебіг і результати досудового розслідування, з-поміж яких:

- оперативна обстановка, що динамічно змінюється, можлива передислокація військового підрозділу;
- відсутність реальної можливості виклику свідка (потерпілого) для допиту в порядку ст. 135 КПК України;
- можливість загибелі, поранення, захоплення у полон учасників кримінального провадження;
- дефіцит часу, відведеного для проведення слідчих (розшукових) дій;
- скорочена тривалість початкового етапу досудового розслідування⁹.

При цьому стороні обвинувачення слід враховувати не лише значення кожної конкретної слідчої (розшукової) дії для вирішення завдань та досягнення мети досудового розслідування, а й вплив проведення її в конкретній обстановці на боєздатність і боєготовність військової частини або підрозділу, якого вона стосується.

Разом з тим необхідно враховувати неприпустимість 'проведення слідчих (розшукових) дій', крім огляду місця події, 'до внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань'¹⁰, що зумовлює необхідність швидкого визначення попередньої кваліфікації кримінального правопорушення та виконання вимог ст. 214 КПК України щодо внесення відповідних відомостей до вказаного реєстру.

Першочергові заходи на місці події в таких умовах повинні бути спрямовані на забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у проведенні слідчої дії. Небезпека може бути спричинена діями супротивника, можливою наявністю

⁹ М Туркот, Г Ганова, 'Проблеми здійснення досудового розслідування у районі проведення антитерористичної операції' (2014) 12 Вісник прокуратури 11–3.

¹⁰ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 15.05.2019).

на місцевості мін та інших прихованих вибухових пристроїв у зв'язку з веденням бойових дій, умисним переміщенням підозрюваними на місце події вибухових пристроїв з метою знищення слідів злочину. Так, на практиці мав місце випадок поміщення підозрюваними військовослужбовцями з метою знищення слідів злочину на тіла вбитих військовослужбовців вибухових припасів та підпалу приміщення, у якому знаходились тіла загиблих. У таких випадках огляду місця події повинні передувати гасіння пожежі, діяльність військових інженерів або фахівців Державної служби України з надзвичайних ситуацій із розмінування місцевості.

Оперативності, забезпеченню законності й повноти проведення огляду місця події, у тому числі за неможливості організації участі понятих, сприятиме застосування відео-, фотофіксації, складання графічних зображень, схем, застосування диктофона. За відсутності можливості забезпечити участь в огляді трупа на місці події судового медичного експерта (у разі відмови) до слідчої дії залучається військовий медик.

В умовах ведення бойових дій прокурору слід враховувати те, що на практиці мають місце непоодинокі випадки неповідомлення командуванням військового прокурора про зміну слідової картини злочину, переміщення з місця події трупа, доступу інших осіб до зброї, особистих речей, мобільних телефонів загиблого. У випадку зміни обстановки на місці події допиту підлягають особи, які зробили ці зміни та були очевидцями таких змін.

У разі неможливості виклику свідків для допитів до органу досудового розслідування виникає необхідність їх невідкладного допиту на місцях несення служби у такий спосіб, щоб максимально скоротити час відволікання військовослужбовців від виконання ними прямих обов'язків. А при налагодженні психологічного контакту в умовах ведення бойових дій потрібно враховувати психологічний стан військовослужбовців. При цьому в допитуваного треба встигнути не лише з'ясувати все, що йому відомо про обставини провадження, а й оперувати даними, необхідними для перевірки й оцінки його показань, щоб мати можливість за потреби викрити його неточності або викривлення фактичних обставин, зокрема шляхом постановки контрольних, уточнювальних запитань з урахуванням інших доказів. Інакше зробити висновок про те, наскільки викладені у протоколі показання є достовірними, неможливо, що негативно впливає на подальший перебіг розслідування, обмежує можливість побудови версій та їх перевірки.

Першочергово допиту у кримінальних провадженнях цієї категорії підлягають прямі очевидці події, командири загиблого, офіцер-психолог, товариші по службі, з якими загиблий підтримував найбільш тісні стосунки.

Допитуючи свідків, слід враховувати, що серед них можуть бути особи, які приховують убивство або необережне поводження зі зброєю, інсценуючи як самогубство. Тому повідомлювані свідками відомості необхідно порівню-

вати з результатами огляду місця події, висновком судово-медичної експертизи та іншими матеріалами провадження.

Зміст питань, які ставляться під час допитів свідків та при проведенні інших слідчих (розшукових) дій, формується з огляду на необхідність опрацювання всіх вірогідних версій настання смерті військовослужбовця, які відповідатимуть слідовій картині. Такими версіями можуть бути: самогубство; насильницьке позбавлення життя (вбивство), у тому числі внаслідок доведення до самогубства; загибель через особисту необережність (необережне поводження зі зброєю, боєприпасами, вибуховими речовинами тощо); загибель через необережне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами інших осіб; загибель, що сталася внаслідок технічних дефектів озброєння, техніки; недбале ставлення військових службових осіб до служби.

У провадженнях вказаної категорії можуть виникати проблеми, пов'язані із заінтересованістю командира та очевидців події у прихованні слідів убивства військовослужбовця, інсценуванням під самогубство, перекладенням відповідальності за цей злочин на представників незаконних збройних формувань.

Про наведене можуть свідчити проведені у приміщенні (на місці події) прибирання, чищення зброї, переміщення трупа з місця події до прибуття слідчо-оперативної групи, вчинення підпалу, підриву тощо.

За наявності таких обставин стороні обвинувачення необхідно:

- забезпечити відсутність доступу до місця події сторонніх осіб;
- відобразити негативні фактори у протоколі огляду місця події, а також докладно зафіксувати їх із застосуванням технічних засобів;
- встановити та допитати осіб, які вчинили дії зі зміни слідової картини, надати вказівки вчинити такі дії, за необхідності провести одночасні допити;
- з метою відтворення фактичних обставин події встановити можливість вчинення певних дій, провести слідчі експерименти;
- встановити та без зволікань допитати про причини події окрім прямих свідків ще й військовослужбовців, з якими загиблий підтримував дружні стосунки;
- урахувати встановлені обставини при постановці перед судовим експертом питань та при наданні йому необхідних матеріалів провадження.

Легковажне ставлення слідчого та процесуального керівника до формування й аналізу доказової бази на початковому етапі досудового розслідування може суттєво вплинути на рішення про підтвердження тієї чи іншої версії, припустимість доказів.

Типовими прорахунками сторони обвинувачення на початковому етапі розслідування у кримінальних провадженнях цієї категорії у місцях ведення бойових дій є: поверховість огляду місця події, незастосування при огляді

місця події засобів фіксації, невилучення одягу загиблого; невідображення у протоколі огляду індивідуальних ознак зброї, її номера, серії; непроведення допиту на місці події командира підрозділу, особи, яка відповідає за психологічний стан військовослужбовців; неправильне зберігання вилучених об'єктів, що призводить до знищення біологічних слідів та унеможливає їх подальше експертне дослідження; невжиття на початковому етапі досудового розслідування вичерпних заходів щодо допиту максимальної кількості свідків стосовно всіх можливих версій причин та обставин настання смерті, характеристики та психологічного стану загиблого, особистого життя, кола друзів, стосунків; несвоєчасне застосування заходів щодо арешту тимчасово вилученого майна; незвернення невідкладно до слідчого судді з клопотанням про проведення огляду (обшуку) місця події у житлі чи іншому володінні особи.

Вказані помилки призводять до втрати речових доказів, визнання здобутих доказів недопустимими, необхідності проведення додаткових слідчих (розшукових) дій, тяганини під час досудового розслідування, породжують сумніви щодо причин та обставин настання смерті, дають підстави для оскарження бездіяльності слідчих та прокурорів у провадженні.

Таким чином, особливості початкового етапу розслідування у кримінальних провадженнях за фактами загибелі військовослужбовців у місцях ведення бойових дій зумовлені сукупністю факторів, які можуть негативно вплинути на перебіг і результати досудового розслідування, що потребує максимально оперативного втручання для виявлення та фіксації ключових обставин події злочину, здійснення стороною обвинувачення додаткових організаційних заходів із забезпечення процесуальної діяльності.

REFERENCES

List of legal documents

Legislation

1. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [The Criminal Procedural Code of Ukraine]: Zakon Ukrainy [Law of Ukraine] vid 13 kvitnia 2012 roku № 4651-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (accessed: 15.05.2019) (*in Ukrainian*).
2. Pro chastkovu mobilizatsiiu [On the Partial Mobilization]: Ukaz Prezydenta Ukrainy [Decree of the President of Ukraine] vid 17 bereznia 2014 roku № 303/2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/303/2014> (accessed: 15.05.2019) (*in Ukrainian*).
3. Pro Statut harnizonnoi ta vartovoi sluzhbi Ukrainy [On the Statute of the Garrison and Guard Services of the Armed Forces of Ukraine]: Zakon Ukrainy [Law of Ukraine] vid 24 bereznia 1999 roku № 550-XIV. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/550-14> (accessed: 15.05.2019) (*in Ukrainian*).

4. Pro Statut vnutrishnoi sluzhby Zbroinykh Syl Ukrainy [On the Statute of the Internal Service of the Armed Forces of Ukraine]: Zakon Ukrainy [Law of Ukraine] vid 24 bereznia 1999 roku № 548-XIV. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/548-14> (accessed: 15.05.2019) (*in Ukrainian*).

Cases

5. Lyst Verkhovnoho Sudu [The Letter of the Supreme Court] vid 13 lypnia 2018 roku № 60-1543/0/2-18. URL: <https://docs.dtkr.ua/download/pdf/1077.5629.1> (accessed: 15.05.2019) (*in Ukrainian*).
6. Pro osoblyvosti diialnosti viiskovykh prokuratur [On Peculiarities of Activity of Military Prosecutors]: nakaz Heneralnoho prokurora Ukrainy [order of the Prosecutor General of Ukraine] vid 29 serpnia 2014 roku № 12hn. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&_t=rec&id=94102 (accessed: 15.05.2019) (*in Ukrainian*).
7. Pro zatverdzhennia Poriadku vzaiemodii mizh orhanamy ta pidrozdilamy Natsionalnoi politsii, zakladamy okhorony zdorovia ta orhanamy prokuratury Ukrainy pry vstanovlenni faktu smerti liudyny [On Approval of the Order of Interaction between the Offices and Units of the National Police, Health Care Institutions and the Prosecutor's Office of Ukraine in Establishing the Fact of Death of a Person]: nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav, Ministerstva okhorony zdorovia, Heneralnoi prokuratury Ukrainy [order of the Ministry of Internal Affairs, the Ministry of Health, the Prosecutor General's Office of Ukraine] vid 29 veresnia 2017 roku № 807/1193/279. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1299-17> (accessed: 15.05.2019) (*in Ukrainian*).

Bibliography

Authored books

8. Davydenko V, *Rozsliduvannia nasylnytskykh zlochyniv, vchynenykh viiskovosluzhbovtsiamy: problemy taktyky ta metodyky: monohr. [Investigation of Violent Crimes Committed by Servicemen: Problems of Tactics and Methods: monogr.]* (Atika 2010) 272 (*in Ukrainian*).

Journal articles

9. Turkot M, Hanova H, 'Problemy zdiisnennia dosudovoho rozsliduvannja u raioni provedennia antyterrorystychnoi operatsii' ['Problems of Pre-trial Investigation in the Area of Antiterrorist Operation'] (2014) 12 Visnyk prokuratury 11–3 (*in Ukrainian*).
10. Turkot M, Lukianenko R, 'Osoblyvosti protsesualnoho kerivnytstva dosudovym rozsliduvanniam v umovakh nadzvychajnykh sytuatsii ta pid chas provedennia antyterrorystychnoi operatsii' ['Peculiarities of Procedural Guidance to Pre-trial Investigation in Conditions of Emergency Stasis and During the Anti-terrorist Operation'] (2015) 3(41) Visnyk Natsionalnoi akademii prokuratury Ukrainy 82–91 (*in Ukrainian*).
11. Voevoda A, 'Sledstvennye situacii nachal'nogo jetapa rassledovanija prestuplenij o narushenii pravil vozhdenija ili jeksploatacii voennyh mashin' ['Investigative Situations, Characteristic to the Initial Stage of Criminal Investigation into Violations of Rules Related to Driving and Operation of Military Vehicles'] (2013) 7(259) Zakon i zhizn' 55–8 (*in Russian*).

Andrii Voievoda

PhD in Law, prosecutor,
Department for Supervision of Compliance with Laws, Execution of Court Decisions
in Criminal Proceedings and Conducting Operational Search Activity,
Military Prosecutor's Office of the Combined Forces,
Kyiv, Ukraine

Oleksii Aleksandrov

head, Department for Supervision of Compliance with Laws, Execution of Court Decisions
in Criminal Proceedings and Conducting Operational Search Activity,
Military Prosecutor's Office of the Combined Forces,
Kyiv, Ukraine

PECULIARITIES OF THE INITIAL STAGE OF INVESTIGATION
IN CRIMINAL PROCEEDINGS
FOR FACT OF DEATH OF SERVICEMEN IN THE PLACES
OF THE CONDUCT OF COMBAT OPERATIONS

Abstract. In today's conditions, the issue of the necessity of forensic provision of pre-trial investigation of criminal offenses, the object of which is the life and health of servicemen, increase of the effectiveness of procedural leadership in the investigation of such offenses, and prevention of such crimes in the military environment became relevant. The significance of this issue is aggravated by the presence of a large number of military units in a state of complete combat readiness and their participation in hostilities in the east of the state, which envisages access of servicemen to weapons, ammunition, prolonged storage of weapons in their presence in the presence of stress factors. In such circumstances, pre-trial investigation of criminal offenses, in particular the death of servicemen, has certain organizational and tactical features.

The purpose of the article – to determine the features of the party of the prosecution and the formulation of recommendations on forensic provision of the initial stage of pre-trial investigation of criminal offenses in criminal proceedings on the facts of the death of military personnel, in particular in the places of warfare.

The article defines the problematic aspects of organization and tactical peculiarities of conducting first-class investigative (search) actions in such criminal proceedings, in particular, in places of warfare; outlines investigative situations and negative factors that indicate the possible staging of violent offenses in case of accidents; the role of the prosecutor as a procedural leader in the pre-trial investigation of the crimes of the specified category on the scene of the event was considered; the typical failures of the investigator and the prosecutor during the conduct of the primary investigative actions are highlighted.

Formulates versions in criminal proceedings on death of servicemen, which include: suicide; forced deprivation of life (murder), including as a result of suicide; death due to personal negligence (careless handling of weapons, ammunition, explosives,

etc.); death due to careless handling of weapons, combat supplies, explosives of other persons; death as a result of technical defects in weapons, equipment; careless attitude of military servicemen to service.

It is concluded that the peculiarities of the initial stage of the investigation in criminal proceedings on the facts of the death of servicemen in the context of the conduct of combat operations are due to a combination of factors that may adversely affect the course and results of pre-trial investigation, which requires the maximum operational intervention to identify and fix the key events of the event crime, execution by the party of charges of additional organizational measures to ensure procedural activities.

Keywords: murder; handling firearms carelessly; investigation version; pre-trial investigation; procedural guidance; military unit.